

Hørte jeg "nogen"
sige noget om leg

REGION SJÆLLAND
SYNSCENTER REFSNÆS

-vi er til for dig

Indboldsfortegnelse

Hørte jeg nogen sige noget om leg?	side 3
Ideer til legematerialer	side 6
Legekassens indhold	side 7
Ideer til sange og historier med konkrete	side 14

Udarbejdet af:

Mariane Larsen
Synskonsulent/
ADL-instruktør
Synscenter Refsnæs 2008

Synscenter Refsnæs
trykkeri
Ordre nr. 4043

Kystvejen 112
4400 Kalundborg
Tlf. 59 57 01 00

Hvordan lykkes legen for småbarnet med synshandicap?

Hørte jeg "nogen" sige noget om leg?

Legen er et vigtigt element i barnets udvikling af kreativitet, fantasi, forståelse af sig selv og omverdenen. Leg handler meget om lyst og initiativ, den skal være hyggelig og give adspredelse.

Da det synshandicappede barn ikke har samme mulighed for at iagttage og imitere som det seende barn har, er det vigtigt med voksen formidling til at vise legetøjets anvendelse og muligheder. Barnet med synshandicap har brug for tid til gentagelser. Det giver tryghed og styrker samtidig barnets selvtillid og selvværd, når det bliver bedre og bedre til øvelsen eller til legen.

Vigtige aspekter i den vellykkede leg for barnet med synshandicap:

- Det fysiske rum. Legen skal foregå indenfor et konkret afgrænset område, som barnet med synshandicap kender og er tryk ved. Det giver barnet med synshandicap overskud til at bidrage og indleve sig i legen.
- Tings placering. Barnet skal kende tings placering, både møbler og forskellige genstande som er med i legen. Det giver barnet mulighed for dels at vælge mellem legetingene og at bidrage til legen ved evt. at hente nye genstande.
- Lys og kontraster. Ved at undgå blænding, sørge for almen god belysning og gode kontraster, giver det barnet med synshandicap mulighed for at bruge alt sin energi på selve legen.

- Personers deltagelse. Barnet med synshandicap skal vide hvem der deltager i legen og hvor personerne befinder sig.
- Gruppetørrelse: En overskuelig gruppe på max. 3 giver mulighed for overblik og gør det nemmere for barnet med synshandicap at følge med i hvad de andre børn ”laver i legen”.

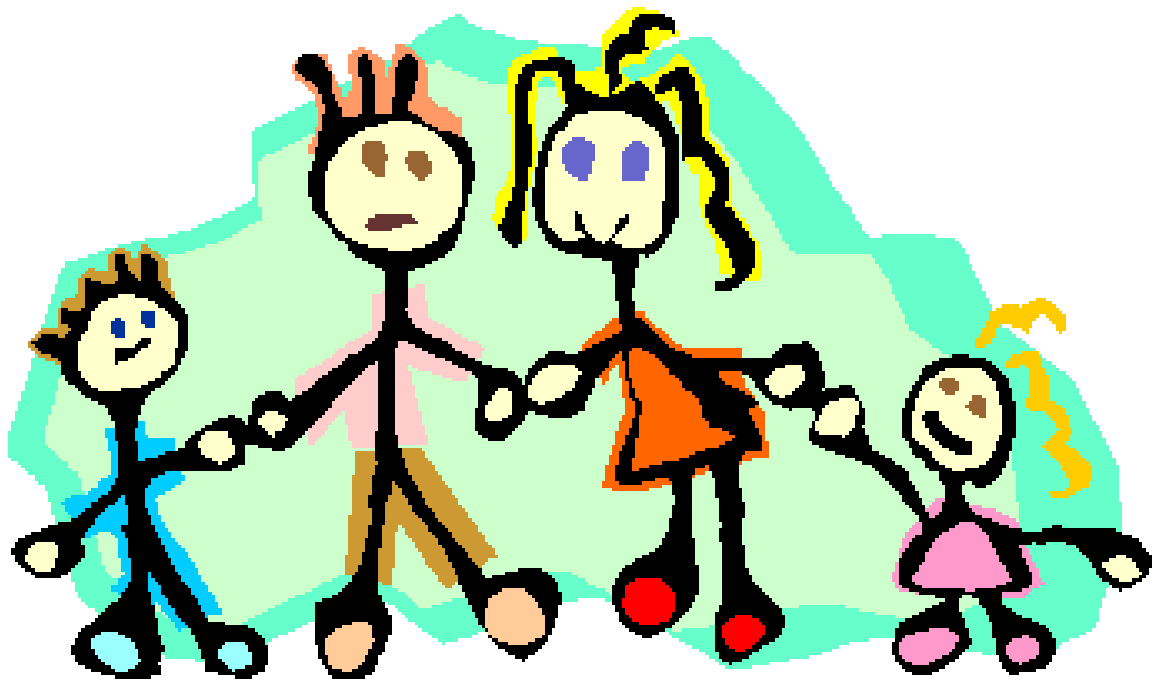
Forudsætninger for at kunne lege er bl.a.:

- Kropskendskab.
- Kendskab til tings anvendelse.
- Kendskab til forskellige genstande som indgår i legen.
- Evne til at være sammen med andre børn over en længere periode.
- Evne til at lave/forhandle aftaler og holde dem. At kunne snakke, udtrykke sig verbalt men lige så meget at kunne lytte.

Lege hvor vi ved det kan lykkes:

- Sprog lege - aktiviteter hvor det er meget samtale, ord lege, sludder – pludder, rim og remser.
- Regellege - tydelig turtagnings rækkefølge og begrænset motorik.

- Kropsnære lege - sanglege/aktiviteter med kropslig kontakt, hvor kroppen benævnes og bevægelser ”vises”.
- Når det synshandicappede barn selv har sat legen i gang og har ”styringen”.
- Når der indgår en voksen i legen – enten deltagende eller som tryghed.
- Når barnet kender legen/konceptet og evt. legeredskaber.
- Når det er en lille gruppe – max. 3 børn inkl. det syns handicappede barn.
- Når legetingene er indenfor rækkevidde.
- Når der er ro omkring legen.
- Når legen foregår i trygge rammer og blandt kendte voksne.

Hvornår kalder
vi ting
for legetøj?

Ideer til legematerialer

Legeting som kan hænges op over barnets seng eller stol eller stå foran.

Legetøjet skal hænge så tæt på barnet at det tilfældigt kommer til at berøre det ved bevægelse. Det er vigtigt at barnet både har mulighed for at række *op* og *ud* efter legetøjet.

Tørrestativ, uro eller fast stativ som monteres på seng eller kravlegård.

Ting som kan høres, føles, lugtes, smages og ses:

- musik uroer, bjælder, klokker, bolde med bjælder, pibe dyr, musikinstrumenter, nøgler, balloner med ris, vindharpe af træ eller metal, curler, rangler, store perler, nøgleringe.
- ting af værdiløst materiale: kaffeposer, bølgepap, garntrisser, knapper på snor, sten med hul i, poser af gaze med forskellige dufte i, papir som knitrer, figurer i karton med forskellig struktur og farver, net fra mandariner m. kapsler, nødder, pasta eller sten i, garntrisser trukket på snor, struktur papir,
- ting som glimter: børnesikre spejle evt. til fuglebure, lyskæder, lygter, sølvfarvede kugler og prismer, guld og sølv kæder.

Legekassens indhold:

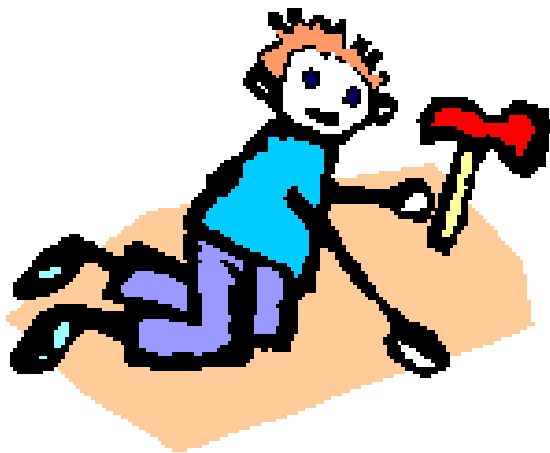
- *rangler af forskellige materialer og i stærke farver:* hårde, glatte, kolde, blødt, ru, plastik, træ, metal, stof o.l.. – sørg for at barnet har mulighed for at komme i kontakt med så mange forskellige materialer som muligt.
- *raslere af forskellig form fremstillet af husholdningsemballage:* f.eks. pap rør med ris eller andet i, som tapes forsvarligt til i enderne. ½ liters plast flasker eller shampoo flasker ligeledes med forskellig indhold som kan give lyd (ris, perler, småsten, spaghetti-stykker, kugler, tørrede bønner, o.l.) garntrisser hængt sammen så de rasler når de rystes,
- *børster:* forskellige børster med hårde/bløde, lange/korte hår. – f.eks. tandbørste, flaskerenser, børste til at pudse sko, opvaskebørste, hårbørste, neglebørste, dukke børste, pensler, lille kost, klædebørste,
- *bolde:* forskellige farver, størrelser, former og materiale: bløde, noprede, glatte, bjældebolde, stofbolde, gummi, vinyl, filt, golfbolde,
- *kugler:* af vat, metal, glas, træ, plast, gummi,
- *biler:* store, små, metal, træ og plast, forskellige farver, forskellige funktioner,
- *dukke ting:* dukke, tøj, ble, børste, potte, sut, flaske, kop, ske,
- *dyr:* bondegårds dyr, vilde dyr. (plast, filt, stof, træ),
- *køkkenting:* tallerken, kop, bestik, grydeskeer, krus, klejnespore, sigte, kande, kagerulle, småkageforme, skuresvampe, piskeris, målebægre, køkken ur, gryde, pande, kedel, kniv,
- *magnetlegetøj:* Brio tog, fiskedam, køleskabs magneter på metalplade,

- *klæde ud kasse*: tøj med knapper, lynlås, binde bånd, hatte, tasker, sko, bæltter, smykker, pung,
- *lygter*: alle størrelser og former, med forskellig farvet lys og forskellige knapper til at tænde/slukke,
- *cykeltilbehør*: ringklokke monteret på et stykke kosteskift, pedal, pumpe, lygte, reflekser, vanddunk, cykelhåndtag, sadel, bagagebærer, kædeskærm, cykelhjelme, lås, lappegrej, slange, dækjern, tandhjul,

Samtale-kasser

Snak om hvad ting kan bruges til, hvordan de føles, ser ud, høres og hvad de er lavet af:

- *ting fra naturen*: kastanjer, nødder, sten, blade, kogler, muslingeskaller, tang, søstjerner, grene og kviste,
- *førstehjælpskassen*: termometer, gaze, plaster,
- saks, pincet, elastikbind, sår renseserviet,
- *sko pudse kasse*: skosværite, børste, klud,
- *værktøjskasse*: hammer, sav, søm, knivtang, høvl, skruer, møtrikker, kroge,
- *kasse med ting til dukkehus*: toilet, seng, skab, badekar, stol, bord, dukker,
- *kontor kasse*: hæftemaskine, saks, stempel, hulle maskine, kuglepen, tapeholder, nåle til opslagstavle, viskelæder/blyant, kuverter, papirkniv, frimærker, klips
- *vandlegetøj*: blomster forstøver, vandpistol, kander, engangssprøjter, øre sprøjte, sugerør, vandmølle.

Ting der har en bestemt funktion, sammen:

- tandbørste med tandpastatube eller tandbørste etui
- kniv og gaffel
- briller og brille etui
- kop og underkop
- skrue og møtrik
- øloplukker og sodavand
- hængelås og nøgle
- håndkost og et fejeblad
- hammer og søm
- lys og lys stage
- saks og papir
- lys og tændstikker

Ting som kan parres to og to

Ting som er ens efter vægt, lyd, størrelse eller duft:

- stofposer med forskelligt indhold: ærter, skruer, bjælder, klodser, sten, m.m.
- små beholdere fra film, bagepulver eller vanilje, med forskelligt indhold
- alle former for kasser og æsker med forskelligt indhold
- oppustede balloner med ris, ærter, perler, småsten,
- poser af læder med mønter

Det er vigtigt at tingene er fremstillet af forskelligt materiale, har forskellig størrelse og farve.

Ting som hedder noget og kan noget bestemt:

- øl oplukker
- dåseåbner
- cykelpumpe
- kuglepen
- hul klipper
- hængsler
- lyskontakt
- dørklokke
- æggedeler
- persillehakker

Ting som er: lille-mellem-stor:

- bolde
- mønter
- sko
- dåser
- tændstikæsker
- klemmer
- bøger
- nøgler
- lys
- sakse

Ting som er ens og har samme anvendelse, men alligevel er lidt forskellige

Ting hvor der er forskel på størrelse, farve, vægt eller materiale:

- bøjler
- kamme
- tuber
- spejle
- tandbørster
- sakse
- bøger
- sko
- sten

Ting som kan skilles-ad/samles:

- velco-bånd
- store tryklåse, syet på stof
- babusjka dukke
- lynlås
- nupper (rigtig gode fordi de ikke behøver at blive samlet på én bestemt måde)
- duplo klodser
- div. spænder fra tasker, bæltter, o. lign.
- ½ liters flasker med skruelåg

Ting som kan åbnes/lukkes:

- dåser med skruelåg, presselåg, skubbelåg
- dukke møbler med skuffer og skabs låger
- æsker/kasser af pap, metal, plastik, træ,
- videobånd og cd'er
- tandbørste etui
- stof med knaphul og påsyet knap
- lynlås
- penalus
- tasker og punge med lynlås, vridelukker, trykknap

Ting som kan stables/væltet:

- metal dåser i forskellige former og størrelser
- stable bægre
- plastik kopper/krus
- klodser i træ, plast,
- store puder/ hynder
- kasser af pap, plastik, træ
- pakker med bleer

Andre materialer som er gode i forhold til finmotoriske lege:

- struktur papir med forskellige former for ”bobler” trykke bobler ned, øve sig i at kunne mærke forskel på om boblerne er oppe eller ned
- kramme store stykker papir af forskellig kvalitet

- trykke/klemme øre sprøjte, med /uden vand
- lyne lynlås
- trykke på ringklokker af forskellig art
- dreje nøgler, i forskellige former for lås systemer
- sætte tegnstifter i papkasser, flamingo, fyrretræ
- bruge hul klipper og hæftemaskine
- vride klude
- klemme vand ud af svamp
- Refsnæs materiale: æblespil, de 100 perler,
- punkt terning
- dåser med plast låg, hvor der kan skæres en revne eller et kryds i, så der kan puttes forskellige ting ned gennem (knapper, penge, kugler, små bolde, pasta o.a.)
- tøjklammer sat på kanten af en kasse eller et stykke karton
- trylle dej, modellér voks, sand, ler, papmaché, kartoffelmel i vand

(se endvidere pjecen ”lege og aktiviteter – der styrker blinde småbørns fingerkræfter” af Lene Kreuter).

Sange og historielæsning:

At konkretisere historier og sange med genstande/ting eller symboler gør det mere interessant for barnet med synshandicap. Der er noget taktilt barnet kan forholde sig til, foruden det de hører og det de måske ser med det nedsatte syn.

Sange til begyndende krops-sprogs/ bevidsthed:

- Du skal klappe hvis du er i godt humør...
- Pandeben – øjesten...
- Tommelfinger, tommelfinger hvor er du...
- Jeg kan høre med mit øre...
- Må man bade sig i øllebrød...
- To skridt til højre og to skridt til venstre...
- Og gå så og gå så...

Eksempler på hvad en sangpose kan indeholde af konkrete:

Mariehønen Evigglad

- mariehøne, snegl, rabarberblad, metalpapir til at lave torden lyd

Den lille frække Frederik:

- dukke med kasket, bil, bilrat, gris, hjelm, båthorn, tog m.m.

Se den lille kattekillling:

- En kat, mus, et rør af pap som musehul,

Jens Hansens bondegård:

- Hest, ko, kat, med flere...
(husk forskellig taktil overflade på dyrene)

I en skov en hytte lå:

- Nisse, en hare, en ramme som vindue, gevær,

Lille Lise lille Lise:

- En lille dukke, rød hue, dukkevogn

***Eksempler på hvad en
historie kuffert kan indeholde:***

”Cirkeline”:

- Dukkerne Cirkeline, Frederik og Ingolf, en oste-
haps, en stor tændstikæske, en kat med pels, en bil i
metal, et fødselsdagsflag, m.m.

”Bamses godnathistorie”:

- Figurerne bamse, ælling og kylling, mundharpe,
sut, en krukke med honning, gulerod, hat, røde
gummistøvler, m.m.

”Peter Pedal hænger i”:

- En abe, en gul hat, en lille cykel, en banan

*(Se endvidere pjecen ”at læse sammen med børn”
af Marianne Minke)*

Mariane Larsen Synskonsulent/ADL-instruktør
Synscenter Refsnæs 2008

REGION SJÆLLAND
SYNSCENTER REFSNÆS

- vi er til for dig

Kystvejen 112, 4400 Kalundborg
Telefon 59570100, Fax. 59570101
www.synref.dk